

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) Nr 593/2008**z dnia 17 czerwca 2008 r.****w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 61 lit. c) i art. 67 ust. 5 tiret drugie,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wspólnota postawiła sobie za cel utrzymanie i rozwinięcie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. W celu stopniowego utworzenia takiej przestrzeni Wspólnota ma przyjąć środki w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne w stopniu koniecznym dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego.
- (2) Zgodnie z art. 65 lit. b) Traktatu środki te mają obejmować środki wspierające zgodność norm mających zastosowanie w państwach członkowskich dotyczących prawa właściwego i jurysdykcji.
- (3) Rada Europejska na posiedzeniu w Tampere w dniach 15–16 października 1999 r. zatwierdziła zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń oraz innych decyzji organów sądowych jako podstawę współpracy sądowej w sprawach cywilnych i zwróciła się do Rady i Komisji o przyjęcie programu w zakresie środków wdrażania tej zasady.
- (4) W dniu 30 listopada 2000 r. Rada przyjęła wspólny program Komisji i Rady w zakresie środków wdrażania zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych ⁽³⁾. Program określa środki odnoszące się do harmonizacji norm kolizyjnych jako środki ułatwiające wzajemne uznawanie orzeczeń.
- (5) W programie haskim ⁽⁴⁾ przyjętym na posiedzeniu Rady Europejskiej w dniu 5 listopada 2004 r. wezwano do aktywnego kontynuowania prac nad normami kolizyjnymi odnoszącymi się do zobowiązań umownych („Rzym I”).
- (6) W celu zwiększenia przewidywalności wyników sporów, pewności dotyczącej prawa właściwego i swobodnego

przepływu orzeczeń sądowych prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego wymaga, aby obowiązujące w państwach członkowskich normy kolizyjne wskazywały to samo prawo krajowe bez względu na to, do sądu którego państwa wniesiono sprawę.

- (7) Przedmiotowy zakres zastosowania oraz przepisy niniejszego rozporządzenia powinny być spójne z rozporządzeniem Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych ⁽⁵⁾ („Bruksela I”) oraz rozporządzeniem (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczącym prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”) ⁽⁶⁾.
- (8) Stosunki rodzinne powinny obejmować pokrewieństwo w linii prostej, małżeństwo, powinowactwo oraz pokrewieństwo w linii bocznej. Odniesienie w art. 1 ust. 2 do stosunków rodzących skutki podobne do małżeństwa i innych stosunków rodzinnych powinno być interpretowane zgodnie z prawem sądu państwa członkowskiego, który rozstrzyga sprawę.
- (9) Zobowiązania z weksli, czeków, weksli własnych oraz innych zbywalnych papierów wartościowych powinny obejmować także konosamenty w zakresie, w jakim zobowiązania z konosamentu wynikają z jego zbywalności.
- (10) Zobowiązania wynikające z kontaktów handlowych mających miejsce przed zawarciem umowy zostały objęte art. 12 rozporządzenia (WE) nr 864/2007. Z tego względu zobowiązania takie powinny być wyłączone z zakresu zastosowania niniejszego rozporządzenia.
- (11) Swoboda wyboru przez strony prawa właściwego powinna stanowić jeden z fundamentów systemu norm kolizyjnych w odniesieniu do zobowiązań umownych.
- (12) Jednym z czynników branych pod uwagę przy ustalaniu, czy wybór prawa wynika w sposób jednoznaczny, powinna być umowa stron przyznająca sądowi lub sądom danego państwa członkowskiego wyłączną jurysdykcję do rozpatrywania sporów wynikających z umowy.
- (13) Niniejsze rozporządzenie nie wyłącza możliwości włączenia przez strony do umowy – na zasadzie wskazania materialnoprawnego – przepisów prawa innego niż prawo krajowe lub postanowień konwencji międzynarodowej.

⁽¹⁾ Dz.U. C 318 z 23.12.2006, s. 56.⁽²⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 29 listopada 2007 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 5 czerwca 2008 r.⁽³⁾ Dz.U. C 12 z 15.1.2001, s. 1.⁽⁴⁾ Dz.U. C 53 z 3.3.2005, s. 1.⁽⁵⁾ Dz.U. L 12 z 16.1.2001, s. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1791/2006 (Dz.U. L 363 z 20.12.2006, s. 1).⁽⁶⁾ Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 40.

- (14) Jeżeli Wspólnota przyjmie we właściwym instrumencie prawnym regulację materialnoprawną z zakresu zobowiązań umownych, w tym ogólne warunki umów, instrument ten może zezwalać na kolizyjnoprawny wybór takiej regulacji przez strony.
- (15) Jeżeli dokonano wyboru prawa właściwego i wszystkie inne elementy stanu faktycznego są zlokalizowane w innym państwie niż to, którego prawo zostało wybrane, dokonany wybór prawa nie powinien naruszać stosowania tych przepisów prawa tego innego państwa, których nie można wyłączyć w drodze umowy. Zasada ta powinna mieć zastosowanie niezależnie od tego, czy wybór prawa właściwego został uzupełniony umową o właściwość obcego sądu. Zważywszy, że nie zamierza się wprowadzać zmian merytorycznych w stosunku do art. 3 ust. 3 konwencji z 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych⁽¹⁾ („konwencja rzymska”), brzmienie niniejszego rozporządzenia dostosowuje się w jak największym stopniu do brzmienia art. 14 rozporządzenia (WE) nr 864/2007.
- (16) Dążąc do realizacji głównego celu niniejszego rozporządzenia, jakim jest zapewnienie pewności prawa w europejskiej przestrzeni sprawiedliwości, normy kolizyjne powinny być w jak największym stopniu przewidywalne. Sądy powinny jednak dysponować pewną władzą dyskrecjonalną, jeżeli chodzi o określenie prawa, które jest najściślej związane ze sprawą.
- (17) W odniesieniu do prawa właściwego w przypadku braku wyboru prawa, pojęcia „świadczenia usług” i „sprzedaży towarów” należy interpretować w ten sam sposób, co w przypadku stosowania art. 5 rozporządzenia (WE) nr 44/2001 w zakresie, w jakim to rozporządzenie obejmuje sprzedaż towarów i świadczenie usług. Choć umowy franczyzy i dystrybucji są umowami o świadczenie usług, podlegają szczególnym zasadom.
- (18) W odniesieniu do prawa właściwego w przypadku braku wyboru prawa systemy wielostronne powinny być systemami, w których dokonywana jest transakcja, takimi jak rynki regulowane i wielostronne platformy obrotu, o których mowa w art. 4 dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych⁽²⁾, niezależnie od tego, czy występuje w nich partner centralny.
- (19) Jeżeli nie dokonano wyboru prawa właściwego, prawo to należy określić zgodnie z zasadą dotyczącą określonego typu umowy. Jeżeli umowy nie można przyporządkować do żadnego z wyszczególnionych typów lub gdy składniki umowy należą do więcej niż jednego z wyszczególnionych typów umów, prawem właściwym powinno być prawo państwa, w którym strona zobowiązana do spełnienia świadczenia charakterystycznego dla umowy ma miejsce zwykłego pobytu. W przypadku umowy, na którą składa się zespół praw i obowiązków, które można przyporządkować do więcej niż jednego z wyszczególnionych typów umów, świadczenie charakterystyczne dla umowy należy ustalić, biorąc pod uwagę jej istotę.
- (20) Jeżeli umowa pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w art. 4 ust. 1 lub 2, reguła korekcyjna w tych przepisach powinna przewidywać stosowanie prawa tego innego państwa. W celu ustalenia tego państwa należy między innymi wziąć pod uwagę, czy dana umowa nie wykazuje bardzo ścisłych związków z inną umową lub innymi umowami.
- (21) W przypadku braku wyboru prawa właściwego, gdy prawa tego nie można ustalić ani na podstawie przyporządkowania umowy do jednego z wyszczególnionych typów umów, ani w oparciu o łącznik miejsca zwykłego pobytu strony zobowiązanej do spełnienia świadczenia charakterystycznego dla umowy, prawem właściwym jest prawo państwa, z którym wykazuje ona najściślejszy związek. W celu ustalenia tego państwa należy między innymi wziąć pod uwagę, czy dana umowa nie wykazuje bardzo ścisłych związków z inną umową lub innymi umowami.
- (22) W odniesieniu do interpretacji umów przewozu towarów nie przewiduje się wprowadzenia zmian merytorycznych w stosunku do art. 4 ust. 4 zdanie trzecie konwencji rzymskiej. Konsekwentnie, za umowy przewozu towarów uznaje się także umowy czarterowe na jeden rejs i inne umowy, które służą przede wszystkim przewozowi towarów. Do celów niniejszego rozporządzenia pojęcie „nawdawcy” powinno odnosić się do każdej osoby, która zawiera umowę przewozu z przewoźnikiem, a pojęcie „przewoźnika” powinno odnosić się do strony umowy, która podejmuje się przewozu towarów, niezależnie od tego, czy sama dokonuje tego przewozu.
- (23) W odniesieniu do umów zawartych ze stroną uznawaną za słabszą stronie takiej należy zapewnić ochronę za pomocą norm kolizyjnych, które są dla niej korzystniejsze niż reguły ogólne.
- (24) Szczególnie w odniesieniu do umów konsumenckich normy kolizyjne powinny pozwolić na zmniejszenie kosztów rozstrzygnięcia spraw, w których wartość przedmiotu sporu jest zwykle niewielka, oraz uwzględnić rozwój technik handlu na odległość. Zapewnienie spójności z rozporządzeniem (WE) nr 44/2001 wymaga zarówno nawiązania do pojęcia działalności kierowanej jako warunku stosowania normy chroniącej konsumenta, jak i jednolitej interpretacji tego pojęcia w rozporządzeniu (WE) nr 44/2001 i w niniejszym rozporządzeniu, biorąc pod uwagę, że we wspólnej deklaracji Rady i Komisji dotyczącej art. 15 rozporządzenia (WE) nr 44/2001 stwierdzono, że „aby art. 15 ust. 1 lit. c) miał zastosowanie, nie wystarczy, aby przedsiębiorstwo kierowało swoje usługi w stronę państwa członkowskiego będącego krajem zamieszkania konsumenta lub w stronę grupy państw członkowskich obejmującej to państwo; konieczne jest również, aby umowa została zawarta w ramach jego działalności”. W deklaracji tej przypomniano również, że „sam fakt, że strona internetowa jest dostępna, nie wystarcza do zastosowania art. 15; konieczne jest również to, aby strona ta umożliwiała zawieranie umów na

(1) Dz.U. L 334 z 30.12.2005, s. 1.

(2) Dz.U. L 145 z 30.4.2004, s. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2008/10/WE (Dz.U. L 76 z 19.3.2008, s. 33).

odległość i aby umowa taka została rzeczywiście zawarta za pomocą dowolnych środków. Przy tym język lub rodzaj waluty używany na stronie internetowej nie są elementami istotnymi”.

- (25) Konsumentom powinni podlegać ochronie tych przepisów obowiązujących w państwie ich zwykłego miejsca pobytu, których nie można wyłączyć w drodze umowy, pod warunkiem że umowa z konsumentem została zawarta w następstwie wykonywania przez przedsiębiorcę w tym państwie działalności gospodarczej lub zawodowej. Taka sama ochrona powinna zostać zagwarantowana, jeżeli przedsiębiorca, mimo niewykonywania działalności gospodarczej lub zawodowej w państwie zwykłego miejsca pobytu konsumenta, w jakikolwiek sposób kieruje swą działalnością do tego państwa lub do kilku państw z tym państwem włącznie, a umowę zawarto w wyniku takiej działalności.
- (26) Do celów niniejszego rozporządzenia do usług finansowych takich jak usługi inwestycyjne i działalność inwestycyjna oraz usługi dodatkowe świadczone przez przedsiębiorcę na rzecz konsumenta, o których mowa w sekcji A i B załącznika I do dyrektywy 2004/39/WE, oraz do umów sprzedaży jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania, bez względu na to, czy są one objęte zakresem dyrektywy Rady 85/611/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) ⁽¹⁾, powinno stosować się art. 6 niniejszego rozporządzenia. W konsekwencji dokonywane odniesienia do warunków emisji lub oferty publicznej zbywalnych papierów wartościowych lub subskrypcji i umarzania jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania, powinno obejmować wszystkie elementy wiążące emitenta lub oferenta względem konsumenta, z wyłączeniem tych elementów, które odnoszą się do świadczenia usług finansowych.
- (27) Od ogólnej reguły kolizyjnej przewidzianej dla umów konsumenckich powinny istnieć wyjątki. Jeden z takich wyjątków polega na tym, że ogólna reguła nie powinna być stosowana do umów, których przedmiotem jest prawo rzeczowe na nieruchomości lub prawo do korzystania z nieruchomości, chyba że taka umowa dotyczy korzystania z nieruchomości w oznaczonym czasie w rozumieniu dyrektywy 94/47/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 1994 r. w sprawie ochrony nabywców w odniesieniu do niektórych aspektów umów odnoszących się do nabywania praw do korzystania z nieruchomości w oznaczonym czasie ⁽²⁾.
- (28) Istotne jest zapewnienie, by ogólnej regule mającej zastosowanie do umów konsumenckich nie podlegały prawa i obowiązki stanowiące instrument finansowy, gdyż mogłoby to doprowadzić do sytuacji, w której różne prawa byłyby właściwe dla każdego z wydanych instrumentów, a zatem zmieniać ich charakter i uniemożliwiać ich emisję oraz przedstawianie w ofercie. Podobnie, w przypadku

emitowania lub przedstawiania takich instrumentów w ofercie, stosunek umowny ustanowiony między emitentem lub oferentem a konsumentem nie powinien konieczności podlegać prawu państwa zwykłego pobytu konsumenta, gdyż istnieje potrzeba zapewnienia jednolitości warunków emisji lub oferty. Ta sama reguła powinna mieć zastosowanie do systemów wielostronnych objętych art. 4 ust. 1 lit. h), co do których należy zapewnić, by prawo państwa miejsca zwykłego pobytu konsumenta nie wchodziło w konflikt z zasadami mającymi zastosowanie do umów zawartych w ramach tych systemów lub zawartych z operatorem takich systemów.

- (29) Do celów niniejszego rozporządzenia odniesienia do praw i obowiązków stanowiących warunki emisji, oferty publicznej lub publicznej oferty przejęcia zbywalnych papierów wartościowych oraz odniesienia do subskrypcji i umarzania jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania powinny dotyczyć tych warunków, które odnoszą się, między innymi, do przydziału akcji lub jednostek, uprawnień w przypadku nadsubskrypcji, prawa do wycofania i podobnych kwestii w kontekście oferty, jak również kwestii, o których mowa w art. 10, 11, 12 i 13, zapewniając tym samym, że wszystkie elementy umowne oferty dotyczące zobowiązania emitenta lub oferenta względem konsumenta podlegają jednemu prawu.
- (30) Do celów niniejszego rozporządzenia przez instrumenty finansowe i zbywalne papiery wartościowe należy rozumieć instrumenty, o których mowa w art. 4 dyrektywy 2004/39/WE.
- (31) Przepisy niniejszego rozporządzenia nie powinny naruszać działania formalnego porozumienia wskazanego jako system na podstawie art. 2 lit. a) dyrektywy 98/26/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 maja 1998 r. w sprawie zamknięcia rozliczeń w systemach płatności i rozrachunku papierów wartościowych ⁽³⁾.
- (32) W związku ze szczególnym charakterem umów przewozu i umów ubezpieczenia szczególne przepisy powinny zapewnić odpowiedni poziom ochrony podróżnych i ubezpieczających. Dlatego art. 6 nie powinien mieć zastosowania w przypadku tych szczególnych umów.
- (33) W przypadku gdy umowa ubezpieczenia nieobjęta dużym ryzykiem obejmuje więcej niż jedno ryzyko, z którego co najmniej jedno jest umiejscowione w państwie członkowskim, a co najmniej jedno jest umiejscowione w państwie trzecim, szczególne reguły dotyczące umów ubezpieczenia zawarte w niniejszym rozporządzeniu stosuje się jedynie do ryzyka ubezpieczeniowego lub ryzyk umiejscowionych w danym państwie członkowskim lub państwach członkowskich.
- (34) Reguła dotycząca indywidualnych umów o pracę nie powinna wykluczać stosowania przepisów wymuszających swoje zastosowanie państwa, do którego oddelegowany jest pracownik zgodnie z dyrektywą 96/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 1996 r. dotyczącą delegowania pracowników w ramach świadczenia usług ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. L 375 z 31.12.1985, s. 3. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2008/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 76 z 19.3.2008, s. 42).

⁽²⁾ Dz.U. L 280 z 29.10.1994, s. 83.

⁽³⁾ Dz.U. L 166 z 11.6.1998, s. 45.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 18 z 21.1.1997, s. 1.

- (35) Nie należy pozbawiać pracowników ochrony przyznanej im na mocy przepisów, których nie można wyłączyć w drodze umowy lub od których możliwe jest odstępstwo jedynie na korzyść pracowników.
- (36) W odniesieniu do indywidualnych umów o pracę – świadczenie pracy w innym państwie należy uważać za czasowe, jeżeli pracownik po wykonaniu swoich zadań za granicą ma ponownie podjąć pracę w państwie pochodzenia. Zawarcie nowej umowy o pracę z pierwotnym pracodawcą lub pracodawcą należącym do tej samej grupy przedsiębiorstw, co pierwotny pracodawca, nie powinno wykluczać uznania, że pracownik świadczy pracę w innym państwie czasowo.
- (37) Względy interesu publicznego uzasadniają przyznanie sądom państw członkowskich możliwości odwoływania się, w wyjątkowych okolicznościach, do stosowania wyjątków opartych na klauzuli porządku publicznego i przepisach wymuszających swoje zastosowanie. Pojęcie „przepisów wymuszających swoje zastosowanie” należy odróżnić od sformułowania „przepisy, których nie można wyłączyć w drodze umowy”, a wykładnia tego pojęcia powinna być bardziej restryktywna.
- (38) W kontekście przelewu wierzytelności termin „stosunek” powinien jasno wyrażać, że art. 14 ust. 1 ma także zastosowanie do skutków rozporządzających przelewu wierzytelności pomiędzy zbywcą a nabywcą, w tych porządkach prawnych, w których skutki takie są rozpatrywane odrębnie od skutków obligacyjnych. Terminu „stosunek” nie należy jednak rozumieć jako odnoszącego się do każdego stosunku mogącego istnieć między zbywcą i nabywcą. W szczególności nie powinien on obejmować kwestii wstępnych dotyczących przelewu wierzytelności lub subrogacji umownej. Termin ten powinien być ściśle ograniczony do aspektów, które mają bezpośrednie znaczenie dla danego przelewu wierzytelności lub subrogacji umownej.
- (39) Pewność prawa wymaga przyjęcia jednoznacznej definicji miejsca zwykłego pobytu, w szczególności dla spółek i innych podmiotów, posiadających osobowość prawną lub jej nieposiadających. Inaczej niż w art. 60 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 44/2001, który ustanawia trzy kryteria, norma kolizyjna powinna ograniczać się do tylko jednego kryterium; w przeciwnym razie strony nie byłyby w stanie przewidzieć prawa w ich przypadku właściwego.
- (40) Należy unikać rozproszenia norm kolizyjnych w ramach kilku instrumentów oraz różnic pomiędzy tymi normami. Niniejsze rozporządzenie nie powinno wykluczać jednak możliwości włączenia norm kolizyjnych odnoszących się do zobowiązań umownych do przepisów prawa wspólnotowego w odniesieniu do kwestii szczególnych.
- Niniejsze rozporządzenie nie powinno uchybiać stosowaniu innych instrumentów ustanawiających przepisy mające wesprzeć właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego, jeżeli nie mogą one być stosowane łącznie z prawem wskazanym przez przepisy niniejszego rozporządzenia.
- Zastosowanie przepisów prawa właściwego wskazanego przez przepisy niniejszego rozporządzenia nie powinno ograniczać swobodnego przepływu towarów i usług uregulowanego w instrumentach wspólnotowych, takich jak dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego („dyrektywa o handlu elektronicznym”) ⁽¹⁾.
- (41) Ze względu na poszanowanie międzynarodowych zobowiązań państw członkowskich niniejsze rozporządzenie nie powinno naruszać konwencji międzynarodowych, których stroną, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest jedno lub więcej państw członkowskich. W celu zwiększenia dostępności przepisów obowiązujących w tej dziedzinie Komisja powinna opublikować w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* wykaz właściwych konwencji sporządzony na podstawie informacji przekazanych przez państwa członkowskie.
- (42) Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek dotyczący procedur i warunków, zgodnie z którymi państwa członkowskie byłyby upoważnione do negocjowania i zawierania w swoim imieniu umów z państwami trzecimi w indywidualnych i wyjątkowych przypadkach dotyczących kwestii sektorowych, które to umowy zawierałyby postanowienia dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań umownych.
- (43) W związku z tym, że cel niniejszego rozporządzenia nie może zostać osiągnięty w wystarczającym stopniu przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na skalę i skutki niniejszego rozporządzenia możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Wspólnoty, Wspólnota może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tego celu.
- (44) Zgodnie z art. 3 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Irlandia notyfikowała swoją wolę uczestnictwa w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia.
- (45) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, i bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Zjednoczone Królestwo nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia, nie jest nim związane i nie stosuje go.
- (46) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Danii, dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia, nie jest nim związana i nie stosuje go,

(1) Dz.U. L 178 z 17.7.2000, s. 1.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

ZAKRES ZASTOSOWANIA

Artykuł 1

Przedmiotowy zakres zastosowania

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do zobowiązań umownych w sprawach cywilnych i handlowych powiązanych z prawem różnych państw.

Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się w szczególności do spraw skarbowych, celnych i administracyjnych.

2. Z zakresu zastosowania niniejszego rozporządzenia wyłączone są:

- a) stan cywilny oraz zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osób fizycznych, z zastrzeżeniem art. 13;
- b) zobowiązania wynikające ze stosunków rodzinnych oraz stosunków uznawanych zgodnie z prawem dla nich właściwym za mające podobne skutki, w tym zobowiązania alimentacyjne;
- c) zobowiązania wynikające z małżeńskich ustrojów majątkowych, z ustrojów majątkowych w stosunkach uznawanych zgodnie z prawem dla nich właściwym za mające podobne skutki do małżeństwa oraz z prawa spadkowego, włącznie z testamentami;
- d) zobowiązania wynikające z weksli, czeków, weksli własnych oraz innych zbywalnych papierów wartościowych w zakresie, w jakim zobowiązania z tych innych papierów wartościowych wynikają z ich zbywalności;
- e) zapisy na sąd polubowny i umowy o właściwość sądu;
- f) kwestie z zakresu prawa spółek i innych podmiotów posiadających osobowość prawną lub jej nieposiadających, takich jak utworzenie, w drodze rejestracji lub w inny sposób, zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych, ustrój wewnętrzny lub rozwiązanie spółek i innych podmiotów posiadających osobowość prawną lub jej nieposiadających oraz osobista odpowiedzialność wspólników i organów za zobowiązania takiej spółki lub podmiotu;
- g) kwestie, czy przedstawiciel może wobec osób trzecich zaciągać zobowiązania w imieniu osoby przez siebie reprezentowanej lub czy organ spółki lub innego podmiotu posiadającego osobowość prawną lub jej nieposiadającego może wobec osób trzecich zaciągać zobowiązania w imieniu tej spółki lub podmiotu;
- h) tworzenie „trustów” oraz stosunki prawne pomiędzy założycielami, powiernikami i beneficjentami;
- i) zobowiązania wynikające z kontaktów handlowych mających miejsce przed zawarciem umowy;

j) umowy ubezpieczenia wynikające z operacji przeprowadzanych przez organizacje niebędące zakładami, o których mowa w art. 2 dyrektywy 2002/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 r. dotyczącej ubezpieczeń na życie⁽¹⁾, których przedmiotem jest zapewnienie pracownikom lub osobom pracującym na własny rachunek, należącym do zakładu lub grupy zakładów, lub do określonej grupy lub grup zawodowych, świadczeń w przypadku śmierci lub dożycia określonego wieku, przerwania lub ograniczenia działalności, choroby zawodowej lub wypadku przy pracy.

3. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do dowodów i postępowania, bez uszczerbku dla art. 18.

4. W niniejszym rozporządzeniu termin „państwo członkowskie” oznacza państwa członkowskie, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie. W art. 3 ust. 4 i art. 7 termin ten oznacza jednak wszystkie państwa członkowskie.

Artykuł 2

Powszechne stosowanie

Prawo wskazane przez niniejsze rozporządzenie stosuje się bez względu na to, czy jest ono prawem państwa członkowskiego.

ROZDZIAŁ II

PRZEPISY JEDNOLITE

Artykuł 3

Swoboda wyboru prawa

1. Umowa podlega prawu wybranemu przez strony. Wybór prawa jest dokonany wyraźnie lub w sposób jednoznaczny wynika z postanowień umowy lub okoliczności sprawy. Strony mogą dokonać wyboru prawa właściwego dla całej umowy lub tylko dla jej części.

2. Strony mogą w każdym czasie umówić się, że umowa podlega prawu innemu niż to, które dla tej umowy było uprzednio właściwe na podstawie wcześniejszego wyboru dokonanego zgodnie z niniejszym artykułem lub na podstawie innych przepisów niniejszego rozporządzenia. Zmiana prawa właściwego dokonana przez strony po zawarciu umowy nie narusza ważności umowy ze względu na formę w rozumieniu art. 11 ani praw osób trzecich.

3. W przypadku gdy wszystkie inne elementy stanu faktycznego w chwili dokonywania wyboru prawa właściwego są zlokalizowane w państwie innym niż państwo, którego prawo zostało wybrane, dokonany przez strony wybór nie narusza stosowania tych przepisów prawa tego innego państwa, których nie można wyłączyć w drodze umowy.

4. W przypadku gdy wszystkie inne elementy stanu faktycznego w chwili dokonywania wyboru prawa właściwego są zlokalizowane w jednym lub więcej państwach członkowskich,

⁽¹⁾ Dz.U. L 345 z 19.12.2002, s. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2008/19/WE (Dz.U. L 76 z 19.3.2008, s. 44).

dokonany przez strony wybór prawa właściwego innego niż prawo państwa członkowskiego nie narusza stosowania przepisów prawa wspólnotowego, w odpowiednich przypadkach w kształcie, w jakim zostały one wdrożone w państwie członkowskim sądu, których nie można wyłączyć w drodze umowy.

5. Do oceny istnienia i ważności porozumienia stron w przedmiocie prawa właściwego stosuje się przepisy art. 10, 11 i 13.

Artykuł 4

Prawo właściwe w przypadku braku wyboru prawa

1. W zakresie, w jakim nie dokonano wyboru prawa właściwego dla umowy zgodnie z art. 3 i bez uszczerbku dla art. 5–8, prawo właściwe dla umowy ustala się następująco:

- a) umowa sprzedaży towarów podlega prawu państwa, w którym sprzedawca ma miejsce zwykłego pobytu;
- b) umowa o świadczenie usług podlega prawu państwa, w którym usługodawca ma miejsce zwykłego pobytu;
- c) umowa, której przedmiotem jest prawo rzeczowe na nieruchomości lub prawo do korzystania z nieruchomości, podlega prawu państwa, w którym nieruchomość jest położona;
- d) niezależnie od lit. c), umowa dotycząca czasowego korzystania z nieruchomości na użytek własny, zawarta na okres nie dłuższy niż sześć kolejnych miesięcy, podlega prawu państwa, w którym oddający nieruchomość do korzystania ma miejsce zwykłego pobytu, pod warunkiem że biorący do korzystania jest osobą fizyczną i ma miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie;
- e) umowa franczyzy podlega prawu państwa, w którym franczyzobiorca ma miejsce zwykłego pobytu;
- f) umowa dystrybucji podlega prawu państwa, w którym dystrybutor ma miejsce zwykłego pobytu;
- g) umowa sprzedaży towarów w drodze licytacji podlega prawu państwa, w którym odbywa się licytacja, jeżeli miejsce to można ustalić;
- h) umowa zawarta w ramach wielostronnego systemu, który kojarzy lub ułatwia kojarzenie wielu transakcji kupna i sprzedaży instrumentów finansowych w rozumieniu definicji z art. 4 ust. 1 pkt 17 dyrektywy 2004/39/WE, zgodnie z regułami innymi niż uznaniowe, i który podlega jednemu prawu, podlega temu właśnie prawu.

2. Umowa, która nie jest objęta ust. 1 lub której składniki byłyby objęte zakresem więcej niż jednego z przypadków określonych w ust. 1 lit. a) h), podlega prawu państwa, w którym strona zobowiązana do spełnienia świadczenia charakterystycznego dla umowy ma miejsce zwykłego pobytu.

3. Jeżeli ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że umowa pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w ust. 1 lub 2, stosuje się prawo tego innego państwa.

4. Jeżeli nie można ustalić prawa właściwego zgodnie z ust. 1 lub 2, umowa podlega prawu państwa, z którym wykazuje najściślejszy związek.

Artykuł 5

Umowy przewozu

1. W zakresie, w jakim nie dokonano wyboru prawa właściwego dla umowy przewozu towarów zgodnie z art. 3, prawem właściwym dla takiej umowy jest prawo państwa, w którym przewoźnik ma miejsce zwykłego pobytu, pod warunkiem że w tym samym państwie znajduje się miejsce przyjęcia towaru do przewozu lub miejsce dostawy, lub miejsce zwykłego pobytu nadawcy. Jeżeli warunki te nie są spełnione, stosuje się prawo państwa, w którym znajduje się uzgodnione przez strony miejsce dostawy.

2. W zakresie, w jakim strony nie dokonały wyboru prawa właściwego dla umowy przewozu osób zgodnie z akapitem drugim, umowa przewozu osób podlega prawu państwa, w którym podróżny ma miejsce zwykłego pobytu, pod warunkiem że w tym samym państwie znajduje się miejsce wyjazdu lub miejsce przeznaczenia. Jeżeli warunki te nie są spełnione, stosuje się prawo państwa, w którym znajduje się miejsce zwykłego pobytu przewoźnika.

Jako prawo właściwe dla umowy przewozu osób zgodnie z art. 3 strony mogą wybrać wyłącznie prawo państwa, w którym:

- a) podróżny ma miejsce zwykłego pobytu; lub
- b) przewoźnik ma miejsce zwykłego pobytu; lub
- c) znajduje się siedziba głównego organu zarządzającego przewoźnika; lub
- d) znajduje się miejsce wyjazdu; lub
- e) znajduje się miejsce przeznaczenia.

3. Jeżeli ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że umowa – w przypadku braku wyboru prawa – pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w ust. 1 lub 2, stosuje się prawo tego innego państwa.

Artykuł 6

Umowy konsumenckie

1. Bez uszczerbku dla art. 5 i 7 umowa zawarta przez osobę fizyczną w celu, który można uznać za niezwiązany z jej działalnością gospodarczą lub zawodową („konsument”), z inną

osobą wykonującą działalność gospodarczą lub zawodową („przedsiębiorca”) podlega prawu państwa, w którym konsument ma miejsce zwykłego pobytu, pod warunkiem że przedsiębiorca:

- a) wykonuje swoją działalność gospodarczą lub zawodową w państwie, w którym konsument ma miejsce zwykłego pobytu; lub
- b) w jakikolwiek sposób kieruje taką działalność do tego państwa lub do kilku państw z tym państwem włącznie;

a umowa wchodzi w zakres tej działalności.

2. Niezależnie od ust. 1, dla umowy, która spełnia warunki wymienione w ust. 1, strony mogą dokonać wyboru prawa właściwego zgodnie z art. 3. Wybór taki nie może jednak prowadzić do pozbawienia konsumenta ochrony przyznanej mu na podstawie przepisów, których nie można wyłączyć w drodze umowy, na mocy prawa, jakie zgodnie z ust. 1 byłoby właściwe w braku wyboru.

3. Jeżeli nie są spełnione warunki określone w ust. 1 lit. a) i b), prawo właściwe dla umowy między konsumentem a przedsiębiorcą ustala się zgodnie z art. 3 i 4.

4. Ustępów 1 i 2 nie stosuje się do:

- a) umów o świadczenie usług, jeżeli usługi mają być świadczone na rzecz konsumenta wyłącznie w państwie innym niż to, w którym konsument ma miejsce zwykłego pobytu;
- b) umów przewozu innych niż umowy dotyczące imprez turystycznych w rozumieniu dyrektywy Rady 90/314/EWG z dnia 13 czerwca 1990 r. w sprawie zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek ⁽¹⁾;
- c) umów, których przedmiotem jest prawo rzeczowe na nieruchomości lub prawo do korzystania z nieruchomości, innych niż umowy, których przedmiotem jest prawo do korzystania z nieruchomości w oznaczonym czasie w rozumieniu dyrektywy 94/47/WE;
- d) praw i obowiązków stanowiących instrument finansowy oraz do praw i obowiązków stanowiących warunki rządzące emisją oraz ofertą publiczną, publiczną ofertą przejęcia zbywalnych papierów wartościowych, jak również subskrypcją i umorzeniem jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania, o ile działania takie nie stanowią świadczenia usług finansowych;
- e) umów zawartych w ramach systemu objętego zakresem zastosowania art. 4 ust. 1 lit. h).

Artykuł 7

Umowy ubezpieczenia

1. Niniejszy artykuł stosuje się do umów, o których mowa w ust. 2, niezależnie od tego, czy ryzyko ubezpieczeniowe

umiejscowione jest w państwie członkowskim, a także do wszystkich umów ubezpieczenia obejmujących ryzyka umiejscowione na terytorium państw członkowskich. Niniejszego artykułu nie stosuje się do umów reasekuracji.

2. Umowa ubezpieczenia obejmująca duże ryzyko w rozumieniu art. 5 lit. d) pierwszej dyrektywy Rady 73/239/EWG z dnia 24 lipca 1973 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzenia działalności w dziedzinie ubezpieczeń bezpośrednich (innych niż ubezpieczenia na życie) ⁽²⁾ podlega prawu wybranemu przez strony zgodnie z art. 3 niniejszego rozporządzenia.

W zakresie, w jakim strony nie dokonały wyboru prawa, umowa ubezpieczenia podlega prawu państwa, w którym ubezpieczyciel ma miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że umowa pozostaje w znacznie ściślejszym związku z innym państwem, stosuje się prawo tego innego państwa.

3. W przypadku umów ubezpieczenia innych niż umowy objęte ust. 2 jako prawo właściwe strony mogą wybrać, zgodnie z art. 3, jedynie:

- a) prawo państwa członkowskiego, w którym umiejscowione jest ryzyko ubezpieczeniowe w chwili zawarcia umowy;
- b) prawo państwa, w którym ubezpieczający ma miejsce zwykłego pobytu;
- c) w przypadku ubezpieczenia na życie – prawo państwa członkowskiego, którego obywatelem jest ubezpieczający;
- d) w przypadku umowy ubezpieczenia obejmującej ryzyko ograniczone do zdarzeń występujących w jednym państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie, w którym umiejscowione jest ryzyko ubezpieczeniowe – prawo tego państwa;
- e) jeżeli ubezpieczający będący stroną umowy ubezpieczenia objętej niniejszym ustępem prowadzi działalność handlową lub przemysłową, lub wykonuje wolny zawód, a umowa ubezpieczenia obejmuje co najmniej dwa ryzyka ubezpieczeniowe związane z tą działalnością i umiejscowione w różnych państwach członkowskich – prawo jednego z tych państw członkowskich lub prawo państwa miejsca zwykłego pobytu ubezpieczającego.

Jeżeli w przypadkach określonych w lit. a), b) lub e) państwa członkowskie, o których mowa, przyznają większą swobodę wyboru prawa właściwego dla umowy ubezpieczenia, strony mogą skorzystać z tej swobody.

⁽²⁾ Dz.U. L 228 z 16.8.1973, s. 3. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2005/68/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 323 z 9.12.2005, s. 1).

⁽¹⁾ Dz.U. L 158 z 23.6.1990, s. 59.

W zakresie, w jakim strony nie dokonały wyboru prawa zgodnie z niniejszym ustępem, umowa taka podlega prawu państwa członkowskiego, w którym umiejscowione jest ryzyko ubezpieczeniowe w chwili zawarcia umowy.

4. Do umów ubezpieczenia, w przypadku których państwo członkowskie wprowadza obowiązek ubezpieczenia, stosuje się następujące reguły dodatkowe:

- a) umowa ubezpieczenia nie czyni zadość obowiązkowi ubezpieczenia, o ile nie są zachowane szczegółowe przepisy odnoszące się do danego ubezpieczenia przyjęte przez państwo członkowskie, które nakłada ten obowiązek. W przypadku gdy prawo państwa członkowskiego, w którym umiejscowione jest ryzyko ubezpieczeniowe, oraz prawo państwa członkowskiego, które nałożyło obowiązek ubezpieczenia, pozostają w sprzeczności, stosuje się przepisy tego ostatniego;
- b) na zasadzie odstępstwa od ust. 2 i 3 państwo członkowskie może postanowić, że umowa ubezpieczenia podlega prawu państwa członkowskiego, które nakłada obowiązek ubezpieczenia.

5. Do celów ust. 3 akapit trzeci i ust. 4, w przypadku gdy umowa obejmuje ryzyka umiejscowione w więcej niż jednym państwie członkowskim, uznaje się, że umowa składa się z kilku umów, z których każda dotyczy tylko jednego państwa członkowskiego.

6. Do celów niniejszego artykułu państwo, w którym umiejscowione jest ryzyko ubezpieczeniowe, ustala się zgodnie z art. 2 lit. d) drugiej dyrektywy Rady 88/357/EWG z dnia 22 czerwca 1988 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie i ustanowienia przepisów ułatwiających skuteczne korzystanie ze swobody świadczenia usług ⁽¹⁾, natomiast w przypadku ubezpieczenia na życie państwem, w którym umiejscowione jest ryzyko, jest państwo zobowiązania w rozumieniu art. 1 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2002/83/WE.

Artykuł 8

Indywidualne umowy o pracę

1. Indywidualna umowa o pracę podlega prawu wybranemu przez strony zgodnie z art. 3. Taki wybór prawa nie może jednak prowadzić do pozbawienia pracownika ochrony przyznanej mu na podstawie przepisów, których nie można wyłączyć w drodze umowy, na mocy prawa, jakie, w przypadku braku wyboru, byłoby właściwe zgodnie z ust. 2, 3 i 4 niniejszego artykułu.

2. W zakresie, w jakim strony nie dokonały wyboru prawa właściwego dla indywidualnej umowy o pracę, umowa podlega prawu państwa, w którym lub – gdy takiego brak – z którego pracownik zazwyczaj świadczy pracę w wykonaniu umowy. Za

zmianę państwa, w którym zazwyczaj świadczona jest praca, nie uważa się tymczasowego zatrudnienia w innym państwie.

3. Jeżeli nie można ustalić prawa właściwego zgodnie z ust. 2, umowa podlega prawu państwa, w którym znajduje się przedsiębiorstwo, za pośrednictwem którego zatrudniono pracownika.

4. Jeżeli ze wszystkich okoliczności wynika, że umowa wykazuje ściślejszy związek z państwem innym niż wskazane w ust. 2 lub 3, stosuje się prawo tego innego państwa.

Artykuł 9

Przepisy wymuszające swoje zastosowanie

1. Przepisy wymuszające swoje zastosowanie to przepisy, których przestrzeganie uważane jest przez państwo za tak istotny element ochrony jego interesów publicznych, takich jak organizacja polityczna, społeczna lub gospodarcza, że znajdują one zastosowanie do stanów faktycznych objętych ich zakresem bez względu na to, jakie prawo jest właściwe dla umowy zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

2. Niniejsze rozporządzenie nie narusza stosowania przepisów wymuszających swoje zastosowanie państwa sądu orzekającego.

3. Można przyznać skuteczność przepisom wymuszającym swoje zastosowanie państwa, w którym ma nastąpić lub nastąpiło wykonanie zobowiązań wynikających z umowy, w zakresie, w jakim przepisy te powodują, że wykonanie umowy jest niezgodne z prawem. Rozważając przyznanie skuteczności takim przepisom, uwzględnia się ich charakter i cel oraz skutki ich zastosowania lub niezastosowania.

Artykuł 10

Zgoda i ważność materialna

1. Istnienie i ważność umowy lub jednego z jej postanowień ocenia się według prawa, które zgodnie z niniejszym rozporządzeniem byłoby dla niej właściwe, gdyby umowa lub jej postanowienie były ważne.

2. Jeżeli jednak z okoliczności wynika, że nie byłoby uzasadnione dokonywanie oceny skutków zachowania się jednej ze stron według prawa określonego zgodnie z ust. 1, strona ta może – w celu ustalenia, że nie wyraziła zgody na zawarcie umowy – powołać się na prawo państwa miejsca swojego zwykłego pobytu.

Artykuł 11

Ważność ze względu na formę

1. Umowa zawarta między osobami, które – lub których przedstawiciele – znajdują się w tym samym państwie w chwili

⁽¹⁾ Dz.U. L 172 z 4.7.1988, s. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2005/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 149 z 11.6.2005, s. 14).

jej zawarcia, jest ważna ze względu na formę, jeżeli spełnia wymagania dotyczące formy określone przez prawo właściwe dla umowy zgodnie z niniejszym rozporządzeniem lub prawo państwa, w którym umowa została zawarta.

2. Umowa zawarta między osobami, które – lub których przedstawiciele – znajdują się w różnych państwach w chwili jej zawarcia, jest ważna ze względu na formę, jeżeli spełnia wymagania co do formy określone przez prawo właściwe dla umowy zgodnie z niniejszym rozporządzeniem lub prawo państwa, w którym w chwili zawarcia umowy znajduje się którakolwiek ze stron lub jej przedstawiciel, lub prawo państwa, w którym którakolwiek ze stron miała w tym czasie miejsce zwykłego pobytu.

3. Jednostronna czynność prawna, która odnosi się do umowy już zawartej lub umowy, która ma być zawarta, jest ważna ze względu na formę, jeżeli spełnione są wymagania co do formy określone przez prawo, które zgodnie z niniejszym rozporządzeniem jest lub byłoby właściwe dla umowy, lub przez prawo państwa, w którym ta czynność prawna została dokonana, lub prawo państwa, w którym osoba, która dokonała czynności, miała w tym czasie miejsce zwykłego pobytu.

4. Ustępów 1, 2 i 3 niniejszego artykułu nie stosuje się do umów, które są objęte zakresem art. 6. Do formy tych umów stosuje się prawo państwa, w którym konsument ma miejsce zwykłego pobytu.

5. Niezależnie od ust. 1–4, umowy, których przedmiotem jest prawo rzeczowe na nieruchomościach lub prawo do korzystania z nieruchomości, podlegają wymaganiom dotyczącym formy przewidzianym przez prawo państwa, w którym nieruchomość jest położona, jeżeli zgodnie z tym prawem:

- a) wymagania te stosuje się bez względu na miejsce zawarcia umowy i prawo dla tej umowy właściwe; oraz
- b) wymagań tych nie można wyłączyć w drodze umowy.

Artykuł 12

Zakres prawa właściwego

1. Prawo właściwe dla umowy na podstawie niniejszego rozporządzenia ma zastosowanie w szczególności do:

- a) jej wykładni;
- b) wykonywania wynikających z niej zobowiązań;
- c) w granicach uprawnień przyznanych sądowi przez prawo procesowe, skutków całkowitego lub częściowego niewykonania tych zobowiązań, łącznie z określeniem wysokości szkody, w zakresie, w jakim rozstrzygają o tym przepisy prawa;
- d) różnych sposobów wygaśnięcia zobowiązań oraz przedawnienia i utraty praw wynikającej z upływu terminów;
- e) skutków nieważności umowy.

2. W odniesieniu do sposobu wykonania oraz środków, które może podjąć wierzyciel w przypadku nienależytego wykonania, bierze się pod uwagę prawo państwa, w którym następuje wykonanie.

Artykuł 13

Brak zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych

W przypadku umowy zawartej między osobami, które znajdują się w tym samym państwie, osoba fizyczna, która miałaby zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych na podstawie prawa tego państwa, może powołać się na brak zdolności prawnej lub zdolności do czynności prawnych wynikający z prawa innego państwa jedynie wówczas, gdy w chwili zawarcia umowy druga strona umowy wiedziała o tym braku lub nie wiedziała o nim z powodu niedbalstwa.

Artykuł 14

Przelew wierzytelności oraz subrogacja umowna

1. W razie przelewu wierzytelności lub subrogacji umownej stosunek między zbywcą i nabywcą wierzytelności przysługującej wobec innej osoby („dłużnika”) podlega prawu, które zgodnie z niniejszym rozporządzeniem jest właściwe dla umowy zawartej między zbywcą i nabywcą.

2. Prawo, któremu podlega przenoszona wierzytelność, rozstrzyga o jej zbywalności, stosunku pomiędzy nabywcą wierzytelności a dłużnikiem, przesłankach skuteczności przelewu lub subrogacji wobec dłużnika oraz zwalniającym skutku świadczenia przez dłużnika.

3. Pojęcie przelewu w rozumieniu niniejszego artykułu obejmuje bezwarunkowe przeniesienie wierzytelności, przeniesienie wierzytelności na zabezpieczenie oraz ustanowienie zastawu lub innego zabezpieczenia na wierzytelności.

Artykuł 15

Subrogacja ustawowa

W przypadku gdy określonej osobie („wierzycielowi”) przysługuje wierzytelność z umowy wobec innej osoby („dłużnika”), a osoba trzecia ma obowiązek zaspokojenia wierzyciela lub faktycznie zaspokoiła go, zwalniając dłużnika ze zobowiązania, prawo właściwe dla obowiązku osoby trzeciej określa, czy i w jakim zakresie osoba trzecia jest uprawniona do dochodzenia od dłużnika uprawnień, które przysługiwały wierzycielowi wobec dłużnika, zgodnie z prawem właściwym dla wiążącego ich stosunku.

Artykuł 16

Wielość dłużników

Jeżeli wierzycielowi przysługuje wierzytelność wobec kilku dłużników zobowiązanych do zaspokojenia tej samej wierzytelności, a wierzyciel został zaspokojony w całości lub w części przez jednego z nich, prawo, któremu podlega zobowiązanie tego dłużnika względem wierzyciela, jest właściwe także dla

roszczeń regresowych tego dłużnika wobec pozostałych dłużników. Pozostali dłużnicy mogą korzystać z zarzutów, jakie przysługiwały im wobec wierzyciela, w zakresie przewidzianym przez prawo właściwe dla ich zobowiązań względem wierzyciela.

Artykuł 17

Potrącenie

Potrącenie, które nie zostało uzgodnione w drodze umowy stron, podlega prawu właściwemu dla wiarygodności, z której dokonywane jest potrącenie.

Artykuł 18

Dowody

1. Prawo właściwe dla zobowiązania umownego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem stosuje się w zakresie, w jakim zawiera ono odnoszące się do zobowiązań umownych domniemanie prawne lub określa ciężar dowodu.

2. Dowód umowy lub czynności prawnej może być przeprowadzony wszelkimi środkami dopuszczalnymi zgodnie z prawem sądu lub zgodnie z jednym z praw, o których mowa w art. 11, według którego umowa lub czynność prawna jest ważna co do formy, pod warunkiem że dowód można przeprowadzić w ten sposób przed sądem orzekającym.

ROZDZIAŁ III

POZOSTAŁE PRZEPISY

Artykuł 19

Miejsce zwykłego pobytu

1. Do celów niniejszego rozporządzenia za miejsce zwykłego pobytu spółek i innych podmiotów, posiadających osobowość prawną lub jej nieposiadających, uznaje się miejsce siedziby ich głównego organu zarządzającego.

Za miejsce zwykłego pobytu osoby fizycznej, działającej w ramach prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, uznaje się miejsce głównego przedsiębiorstwa.

2. W razie zawarcia umowy w ramach działalności filii, agencji lub innego oddziału lub gdy na mocy umowy spełnienie świadczenia należy do obowiązków takiej filii, agencji lub oddziału, za miejsce zwykłego pobytu uznaje się miejsce siedziby tej filii, agencji lub oddziału.

3. Jako chwilę właściwą dla ustalenia miejsca zwykłego pobytu przyjmuje się chwilę zawarcia umowy.

Artykuł 20

Wyłączenie odesłania

Za prawo danego państwa, wskazane jako właściwe na podstawie niniejszego rozporządzenia, uważa się normy prawne obowiązujące w tym państwie, z wyłączeniem norm prawa

prywatnego międzynarodowego, chyba że niniejsze rozporządzenie stanowi inaczej.

Artykuł 21

Porządek publiczny państwa siedziby sądu

Stosowanie przepisów prawa, wskazanego jako właściwe przez niniejsze rozporządzenie, może zostać wyłączone jedynie wówczas, gdy takie stosowanie jest w sposób oczywisty niezgodne z porządkiem publicznym państwa siedziby sądu.

Artykuł 22

Państwa posiadające niejednolity system prawny

1. W przypadku gdy państwo składa się z kilku jednostek terytorialnych, z których każda posiada własne normy prawne dotyczące zobowiązań umownych, dla ustalenia prawa właściwego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem każdą jednostkę terytorialną uważa się za państwo.

2. Państwo członkowskie, w którym różne jednostki terytorialne mają własne normy prawne dotyczące zobowiązań umownych, nie ma obowiązku stosowania niniejszego rozporządzenia w przypadku kolizji norm wyłącznie takich jednostek terytorialnych.

Artykuł 23

Stosunek do innych przepisów prawa wspólnotowego

Z wyjątkiem art. 7, niniejsze rozporządzenie nie uchybia stosowaniu przepisów prawa wspólnotowego, które w odniesieniu do kwestii szczególnych ustanawiają normy kolizyjne odnoszące się do zobowiązań umownych.

Artykuł 24

Stosunek do konwencji rzymskiej

1. Niniejsze rozporządzenie zastępuje konwencję rzymską w państwach członkowskich, z wyjątkiem tych terytoriów państw członkowskich, które są objęte terytorialnym zakresem zastosowania tej konwencji, a do których nie stosuje się niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. 299 Traktatu.

2. W zakresie, w jakim niniejsze rozporządzenie zastępuje postanowienia konwencji rzymskiej, wszelkie odniesienia do tej konwencji uważa się za odniesienia do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 25

Stosunek do istniejących konwencji międzynarodowych

1. Niniejsze rozporządzenie nie uchybia stosowaniu konwencji międzynarodowych, których stronami – w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia – jest jedno lub więcej państw członkowskich, a które ustanawiają normy kolizyjne odnoszące się do zobowiązań umownych.

2. Niniejsze rozporządzenie ma jednak – w stosunkach pomiędzy państwami członkowskimi – pierwszeństwo przed konwencjami zawartymi wyłącznie pomiędzy dwoma lub więcej państwami członkowskimi, w zakresie, w jakim konwencje te dotyczą kwestii uregulowanych niniejszym rozporządzeniem.

Artykuł 26

Wykaz konwencji

1. Do dnia 17 czerwca 2009 r. przekazują Komisji wykaz konwencji, o których mowa w art. 25 ust. 1. Po tej dacie państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wszelkich przypadkach wypowiedzenia takich konwencji.

2. W terminie sześciu miesięcy od otrzymania powiadomień, o których mowa w ust. 1, Komisja publikuje w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*:

- a) wykaz konwencji, o których mowa w ust. 1;
- b) wykaz przypadków wypowiedzenia, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 27

Klauzula przeglądowa

1. Do dnia 17 czerwca 2013 r. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie ze stosowania niniejszego rozporządzenia. W razie potrzeby do sprawozdania dołączone zostają wnioski dotyczące zmiany niniejszego rozporządzenia. Sprawozdanie obejmuje:

- a) opracowanie na temat prawa właściwego dla umów ubezpieczenia i ocenę wpływu przepisów, które miałyby zostać wprowadzone; oraz

- b) ocenę stosowania art. 6, w szczególności w zakresie spójności prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony konsumenta.

2. Do dnia 17 czerwca 2010 r. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie na temat kwestii skuteczności przelewu lub subrogacji wobec osób trzecich oraz kwestii pierwszeństwa przenoszonej wierzytelności przed prawami innych osób. Sprawozdaniu towarzyszy, w razie potrzeby, wniosek dotyczący zmiany niniejszego rozporządzenia i ocena wpływu przepisów, które mają być wprowadzone.

Artykuł 28

Stosowanie w czasie

Niniejsze rozporządzenie stosuje się do umów zawartych po dniu 17 grudnia 2009 r.

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 29

Wejście w życie i stosowanie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 17 grudnia 2009 r., z wyjątkiem art. 26, który stosuje się od dnia 17 czerwca 2009 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską.

Sporządzono w Strasburgu dnia 17 czerwca 2008 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

H.-G. PÖTTERING

Przewodniczący

W imieniu Rady

J. LENARČIČ

Przewodniczący